

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МУНИЦИПАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ
«ШУГУРОВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ»
ЛЕНИНОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЛЕНИНОГОРСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«ШӨГЕР
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

2023 елның 25 апреле

Шөгәр авылы

№19

2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы «Шөгәр авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Жирлекләрнең, шөһәр округларының социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның 01 октябрдәгә 1050 номерлы карары нигезендә, Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының 2016 елның 09 декабрдәгә 44 номерлы Шөгәр авыл жирлеге Уставы, Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы Шөгәр авыл жирлегенең генераль планына таянып, Шөгәр авыл жирлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. 2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының «Шөгәр авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге социаль инфраструктурасын комплекслы үстерүнең кушымта итеп бирелгән программасын расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы, Лениногорск районы, Шөгәр авылы Киров урамындагы 17 нче йорт, Киров урамындагы балалар бакчасы, 23 нче йорт, «ЛТС» ЖЧЖ - Ленин урамындагы 32 нче Энергорайон, Ленин урамы, 35 нче йорт, Шөгәр участок хастаханәсе, Горький урамы, 4 нче йорт адресы буенча урнашкан мәгълүмат стендларында, Лениногорск муниципаль районының рәсми сайтында (<http://leninogorsk.tatarstan.ru>) «Авыл жирлекләре» бүлегендә һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) бастырып чыгарырга.

3. Әлеге карарның үтөлешен контрольдә тотуны үз жаваплыгымда калдырам.

Лениногорск муниципаль районы
«Шөгәр авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге башлыгы,
Советы рәйсе

Р.Н.Гафиятуллин

«Проектно-Исследовательский Центр» ЖЧЖ

РАСЛЫЙМ:

Татарстан Республикасы Лениногорск
муниципаль районы Шөгер авыл
жирлегене башлыгы

Гафиятуллин Р.Н.

М. У.

2023-2030 ЕЛЛАРГА

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛЕНИНОГОРСК РАЙОНЫ ШӨГЕР АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕНЕҢ СОЦИАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ
ПРОГРАММАСЫ

2023 ел

Эчтәлек

1. Программа паспорты	3
2. Социаль инфраструктураның гамәлдәге торышын тасвирлау	6
2.1 Авыл жирлегенең, шәһәр округының социаль-икътисадый хәле тасвирламасы, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында белешмәләр	8
Социаль, ижтимагый һәм эшлекле объектлар	8
2.2.гамәлдәге социаль инфраструктура объектларының техник-икътисадый параметрлары. 111	
2.3. Социаль инфраструктураны үстерү фаразы	122
2.4. Социаль инфраструктура эшчәнлеге өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү	155
3. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге	19
4. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын бәяләү	20
Еллар буенча программаны гамәлгә ашыруны финанслау күләме	20
5. Социаль инфраструктура программасына кертелгән чараларның нәтижәләлеген бәяләү ...	21
6. Социаль инфраструктура үсешен норматив-хокукый һәм мәгълүмати тәмин итүне камилләштерү буенча программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр	244

1. Программа паспорты

2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Шөгәр авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы

Атамасы	2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск районы Шөгәр авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.
Программаны эшләү өчен нигез	<p>2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск районы Шөгәр авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнгән:</p> <ul style="list-style-type: none">- 2004 елның 29 декабрәндәге 190-ФЗ номерлы РФ Шәһәр төзелеше кодексы;<ul style="list-style-type: none">- «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;- «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2012 елның 30 декабрәндәге 289-ФЗ номерлы Федераль закон;- «Жирлекләрнең, шәһәр округларының социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2015 елның 1 октябрәндәге 1050 номерлы карары белән;<ul style="list-style-type: none">- «2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе транспорт стратегиясенең яңа редакциясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 11 июлендәге 1032-р номерлы күрсәтмәсе;- Хөкүмәтнең 1996 елның 3 июлендәге 1063-р номерлы боерыгы (2014 елның 23 маендагы үзгәрешләр белән);- Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Шөгәр авыл жирлеге Уставы.<ul style="list-style-type: none">-Россия Төзелеш министрлыгының 2016 елның 30 декабрәндәге 1034/пр номерлы (2017 елның 10 февралендәге ред.) «СП 42 13330 «СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» боерыгы- Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Шөгәр авыл жирлегенең генераль планы.
Заказчының исеме:	Шөгәр авыл жирлеге администрациясе
Программаны эшләүче:	«Проектно-Исследовательский Центр» ЖЧЖ
Программаның урыны	Россия, Татарстан Республикасы, Лениногорск районы, Шөгәр авылы, Киров ур., 17 й.
Программаның максатлары	Социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программасы халыкның тормыш сыйфатын, мәшгульлекне, икътисадый, социаль һәм мәдәни мөмкинлекләрен арттыру;

	<p>авыл хужалыгы житештерүен, транспорт һәм сәүдә инфраструктурасы челтэрлэрэн һәм хезмэт күрсәтүлэр өлкәсен үстерү нигезендә социаль инфраструктура объектларына халыкның ихтыяжларын канәгатьләндрү максатында эшләнә.</p>
<p>Программаның бурычлары</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авыл жирлегенә тотрыклы социаль-икътисадыи үсешенә күчү, жирле үзидарә органнары вәкаләтлэрэн нәтижәле гамәлгә ашыру өчен хокукый, оештыру һәм икътисадыи шартлар тудыру; 2. Халыкка мәгълүмати-консультация һәм хокукый хезмэт күрсәтүне үстерү һәм киңәйтү; 3. Социаль инфраструктура, мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физкультура һәм спортны үстерү: халык тормышында физкультура һәм спортның ролен күтәрү, сәламәт, ижади актив буынны формалаштыру һәм үстерү, аның тормыш дәрәжәсен һәм озын гомер дәрәжәсен күтәрү, наркомания һәм алкоголизмны барлыкка килүне һәм үстерүне булдырмау; 4. Мәдәният объектларын ремонтлау һәм мәдәни эшчәнлекне активлаштыру; 5. Халыкның имин яшәве өчен шартлар тудыру; 6. Авыл жирлеген үстерү һәм яңа эш урыннарын оештыру өчен әһәмиятле проектларга ташламалы кредитлар жәлеп итүдә ярдәм итү аша кече бизнесны үстерүгә ярдәм итү; 7. Яшь белгечләрне (табибларны, укытучыларны, мәдәният хезмәткәрлэрэн, муниципаль хезмәткәрлэрне) жәлеп итүгә ярдәм; 8. Халыкның начар якланган катламнарына социаль ярдәм күрсәтүдә ярдәм итү; 9. Халыкның азмобиль төркемнәре өчен объектларның һәм хезмәтлэрнен тормыш сыйфатын яхшырту; 10. Торак-коммуналь өлкәне ныгытуга, авыл юлларын төзүгә һәм ремонтлауга, авылның тышкы кыяфәтен төзекләндрүгә һәм аның мәдәни-күнел ачу үзәклэрэн төзекләндрүгә төрле дәрәжәдәге бюджетлардан акча жәлеп итү.
<p>Социаль инфраструктура объектлары белән халыкны тәмин итүнең максатчан күрсәткечләрә (индикаторлары)</p>	<p>2023 елга халыкны социаль инфраструктура объектлары белән фактик тәмин итү түбәндәгеләрне күрсәтә:</p> <ul style="list-style-type: none"> – «Тургай» балалар бакчасы; – «Кояшкай» балалар бакчасы; – В.П. Чкалов исемендәге урта гомуми белем бирү мәктәбе; – Шөгәр участок хастаханәсе; – Авыл мәдәният йорты; – Авыл китапханәсе; – Почта элементәсе бүлегә.
<p>Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча планлаштырылган</p>	<ul style="list-style-type: none"> – «Кояшкай» балалар бакчасы куәтен арттыру – Авыл китапханәсенә капитал ремонт; – Яссы корылма (спорт мәйданчыклары) төзелеше; – Почта элементәсе бүлеген реконструкцияләү

чаралар	
Программаны гамэлгэ ашыру вакыты һәм этаплары	2023-2030 еллар
Финанслау күләмнәре һәм чыганақлары	Программа жирле бюджет, жирле бюджет, төбәк бюджеты, федераль бюджет акчалары исәбеннән һәм бюджеттан тыш чыганақлар жәлеп итеп гамэлгә ашырыла. Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме - 29 260,00 мең сум.
Программаны гамэлгә ашырудан көтелгән нәтижәләр	<ul style="list-style-type: none"> - Авыл хужалыгы житештерүе күләмнәре үсешә; - Ваклап сату әйләнешенәң артуы; - Транспорт инфраструктурасын яхшырту; - Эшкә яраклы халыкның өлешә арту; - Объект һәм хезмәт күрсәтүләрдән инвалидларның файдалана алуы күрсәткечләрен арттыру; - Халыкка муниципаль һәм социаль хезмәтләр күрсәтүнең сыйфатын арттыру; - Халыкның тормыш сыйфаты үсешә.

2. Социаль инфраструктураның гамәлдәге торышын тасвирлау

Социаль инфраструктура аның халкының тормыш дәрәжәсен күтәрү мәнфәгатьләрендә гамәлдә булган күптармаклы комплекстан гыйбарәт. Ул мәгарифне һәм кадрлар әзерләүне, сәламәтлек саклауны, мәданиятне, физик культураны һәм спортны һ.б. үз эченә ала. Социаль өлкәне үстерү дәрәжәсе бик көчле дәрәжәдә аерым территориаль берәмлекләр икътисадының, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән билгеләнә. Соңгылары арасында мөһим роль муниципаль берәмлекнең географик урыны үзенчәлекләре булып тора.

Шөгәр авылы Татарстан Республикасы Лениногорск районы Шөгәр авыл җирлегенең административ үзәге булып тора. Авыл җирлеге составына керә:

- Шөгәр авылы

Шөгәр авыл җирлеге Лениногорск муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан. Аның мәйданы 249 га тәшкил итә.

Шөгәр авыл җирлеге чиге «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 21 гыйнварындагы 7-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

Шөгәр авыл җирлеге Иске Шөгәр авыл җирлеге һәм Керкәле авыл җирлеге муниципаль берәмлеге белән чиктәш.

Табигый-климат шартлары

СП 131.13330.2012 «Төзелеш климатологиясе» нә китерелгән төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә, Шөгәр авыл җирлеге IV климат районында урнашкан. Җирлеккә хас салкын һәм жылы чорларның климат параметрлары 1 һәм 2 нче таблицаларда күрсәтелгән.

1 нче таблица - елның салкын чорының климат параметрлары

Климат параметрлары		Билгесе
Һаваның температурасы аеруча салкын тәүлекләр, °С, тәэмин ителешле белән	0,98	-41
	0,92	-33
Һава температурасы иң салкын булган биш көн, °С, тәэмин ителеше белән	0,98	-33
	0,92	-31
Һава температурасы, °С, 0,94 тәэмин ителеше белән		-17
Һаваның абсолют минималь температурасы, °С		-47
Иң салкын айның уртача тәүлеклек һава температурасы амплитудасы, °С		7,1
Озынлыгы, тәүлек, һәм һаваның уртача температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 0 °С булган чор.	озынлыгы, тәүлек.	151
	уртача температура, °С	-8.1

Озынлыгы, тәүлеге., һәм һаваның уртача температурасы, °С, һаваның уртача тәүлеклек температурасы ± 8 °С-тан кимрәк булган чор	озынлыгы, тәүлек.	208
	уртача температура, °С	-4,8
Озынлыгы, тәүлеге., һәм һаваның уртача температурасы, °С, һаваның уртача тәүлеклек температурасы 10 °С-тан кимрәк булган чор	озынлыгы, тәүлек.	223
	уртача температура, °С	-3,8
Иң салкын айның уртача айлык һава дымлылығы, %		82
Һаваның уртача айлык чагыштырма дымлылығы иң салкын айның 15 сәгатендә, %		81
Ноябрь - март өчен явым-төшем күләме, мм		177
Декабрь-февраль айларында жылнең өстенлек итүче юнәлеше		ЮЗ
Уртача тизлекнең гыйнвар, м/с румбалары буенча максималь тизлеге		4,1
Жылнең уртача тизлеге, м/с, уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 8 °С булган чорда		3,1

2 нче таблица - Елның жылы чорының климат параметрлары

Климат параметрлары	Билгесе
Барометрик басым, гПа	1002
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеш 0,95	24
Һава температурасы, °С, тәэмин ителеш 0,98	28
Иң жылы айның уртача максималь температурасы, °С	25,1
Һаваның абсолют максималь температурасы, °С	39
Иң жылы айның уртача тәүлеклек һава температурасы амплитудасы, °С	9,9
Иң жылы айның уртача айлык һава дымлылығы, %	69
Һаваның уртача айлык чагыштырма дымлылығы 15 сәг. иң жылы айныкы, %	56
Апрель- октябрь өчен явым-төшем күләме, мм	368
Явым-төшемнең тәүлеклек максимумы, мм	75
Июнь-август айларында жылнең өстенлекле юнәлеше	С, 3
Румблар буенча уртача тизлекләрнең минималь тизлеге июль, м/с	0

Жирлек климаты параметрларын баяләү СП 131.13330.2012 «Төзелеш климатологиясе» мәгълүматлары буенча башкарылган

Наваның уртача еллык температурасы 3,5 С тәшкил итә.

Еллык уртача явым-төшем күләме - 530,4 мм.

Жирлек территориясендә көнбатыш һәм көньяк-көнбатыш юнәлешендәге җилләр өстенлек итә.

Жилнең уртача еллык тизлеге 3,2 м/сек тәшкил итә.

2.1 Авыл жирлегенә, шәһәр округының социаль-икътисадый хәле тасвирламасы, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында белешмәләр

Социаль, иҗтимагый һәм эшлекле объектлар

Шөгер авыл жирлеге территориясендә тәкъдим ителгән социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар һәм учреждениеләр турындагы белешмәләр 3 нче таблицада бирелгән. Әлеге мәгълүматлар 01.01.2023 ел мәгълүматлары буенча китерелгән.

3 нче таблица

Атамасы		Урнашу урыны
МӘГАРИФ ОБЪЕКТЛАРЫ		
мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	«Тургай» балалар бакчасы	Шөгер авылы
	«Кояшкай» балалар бакчасы	Шөгер авылы
Гомуми белем бирү учреждениеләре	В.П.Чкалов исемендәге урта гомуми белем бирү мәктәбе	Шөгер авылы
өстәмә белем бирү учреждениеләре	Мәктәптән тыш белем бирү үзәге	Шөгер авылы
СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ		
Шөгер участок хастаханәсе		Шөгер авылы
МӘДӘНИЯТ ОБЪЕКТЫ		
Авыл мәдәният йорты		Шөгер авылы
Авыл китапханәсе		Шөгер авылы
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ		
спорт заллары	гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы	Шөгер авылы
	Балалар бакчасы спорт залы	Шөгер авылы
яксы корылмалар	гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт майданчыклары	Шөгер авылы
	ГТО спорт майданчыгы	Шөгер авылы
ПОЧТА ЭЛЕМЕНТӘСЕ ОБЪЕКТЛАРЫ		
почта элементәсе бүлеге		Шөгер авылы

Халыкны төп хастаханә учреждениеләре, шулай ук ашыгыч медицина ярдәме белән тәэмин итү Лениногорск шәһәре Үзәк район хастаханәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла. Шөгәр авыл жирлегенең административ үзәгеннән Үзәк район хастаханәсенә кадәр 25 км чамасы ара (ашыгыч ярдәм машинасының килү вакыты - 40 мин чамасы).

Жирлектә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге башка объектларга түбәндәгеләр керә:

- Шөгәр авыл жирлеге Советы бинасы;
- ваклап сату объектлары;
- банклар терминаллары;
- мәчет.

Халык

Шөгәр авыл жирлегенең 2023 елның 1 гыйнварына даими халкы саны (администрация мәгълүматлары буенча) 1976 кешене тәшкил итә.

Авыл жирлегенең яшь составы буенча халык санының заманча балансы 4 нче таблицада бирелгән:

4 нче таблица - Авыл жирлегенең яшь составы буенча халык саны балансы

№ т/н	Халыкның яшь төркемнәре	Халык (кеше)	Яшь төркемнәренән чагыштырма авырлыгы (%)
1.	Хезмәткә сәләтле яшътән кечерәк (0 - 15 яшь)	328	16,5
2.	Эшкә сәләтле яшь: (ир-атлар 16-59 яшь) (хатын-кызлар 16-54 яшь)	568/552 Барлыгы 1120	56,5
3.	Пенсия яше	528	27
Барлыгы		1976	100

Халыкның перспектив саны фаразы

Халыкның саны халыкның демографик фаразын, табигый һәм механик хәрәкәтен исәпкә алып, жирлекнең таралыш системасында үсеш перспективалары турындагы мәгълүматларга нигезләнеп билгеләнгән. Перспективага халыкның исәп-хисап саны 5 нче таблицада китерелгән.

Татарстан Республикасы Лениногорск районы Шөгәр авыл жирлегенең даими халкы киләчәктә түбәндәгеләр булачак:

1 нче таблица

Атамасы	База чоры (2023)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап срогы (2030)
Шөгәр авыл жирлеге	1976	1930	1850

Шөгер авыл жирлеге халыкның тискәре үсеше, үлүчеләр санының югары күрсәткече һәм туучылар санының түбән булуы белән характерлана. Даими яшәүче халыкның миграция агымы хәлне катлауландыра. Әлеге процесслар территориянең хезмәт потенциалы кимүгә, кулланучылар потенциалы кимүгә һәм территориаль үсеш һәм пространство үзләштерү процессларына тискәре йогынты ясый.

Шулай ук торак шартларын яхшыртуга, шулай ук нәтижәле региональ миграция һәм демография сәясәтен эшләүгә юнәлдерелгән программаларны гамәлгә ашыруга карамыйча, халык санын киметү дә исәп-хисап срогына планлаштырыла.

Шөгер авыл жирлегенең торак фонды турында белешмәләр

Жирлекнең торак төзелеше бер, ике катлы индивидуаль торак йортлар һәм күпфатирлы торак йортлар.

Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Шөгер авыл жирлеге территориясендә торак фонды мәйданы 55350 мең м² тәшкил итә. Халыкны торак фонды белән тәэмин итү 1 кешегә 28,01 м² тәшкил итә.

Торак фондының тузууы торышы буенча төгәл мәгълүматлар юк, чөнки хосусый торак фондын техник инвентаризацияләү үткәрелмәгән.

Яна торак төзелеше Шөгер авыл жирлеге чикләрендә төрле типтагы төзелеш алып барырга тәкъдим ителә.

Урам-юл челтәре

Жирлекнең урам-юл челтәренең төп элементлары турындагы мәгълүматлар, аларның характеристикалары 6 нчы таблицада китерелгән.

6 нче таблица

Объект статусы	Объект исеме	Төп характеристикалар
региональ әһәмияттәге	«Лениногорск - Чирмешән» автомобиль юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон
муниципаль районның әһәмияттәге жирле		

Коммуналь инфраструктура

Шөгер авыл жирлеге халкы һәм оешмалары коммуналь хезмәтләр белән тәэмин ителгән: салкын су, су кертү, газ, электр белән тәэмин итү һәм каты көнкүреш калдыклары жыю.

Коммуналь ресурслар һәм хезмәт күрсәтүләре житештерү һәм сату муниципаль предприятиеләр һәм башка милек рәвешендәге предприятиеләр тарафыннан гамәлгә ашырыла.

ААЖ һәм ЖЧЖнең милек рәвеше предприятиеләре житештерү эшчәнлегендә аренданың озак сроклы шартнамәләре нигезендә үз жиһазларын яисә муниципаль мөлкәтне файдаланалар.

1 нче таблица Коммуналь ресурслар житештерү һәм сату структурасы.

Ресурс, хезмәт күрсәтү	Оешма - ресурс белән тәмин итүче.	Милек милекчесе	Ресурслар өчен халык белән исәп-хисап системасы
Электр белән тәмин итү	«Татэнергосбыт» ААЖ	«Татэнергосбыт» ААЖ	Туры килешүләр
Салкын су белән тәмин итү	«ЛТС» ЖЧЖ	«ЛТС» ЖЧЖ	Туры килешүләр
Газ белән тәмин итү	«Лениногорскгаз» ЭПИ	«Лениногорскгаз» ЭПИ	Туры килешүләр
Су чыгару	«ЛТС» ЖЧЖ	«ЛТС» ЖЧЖ	Туры килешүләр
Каты - көнкүреш калдыкларын жыю һәм утильләштерү	«ЛТС» ЖЧЖ	«ЛТС» ЖЧЖ	Туры килешүләр
Жылылык белән тәмин итү	юк		

2.2. Гамәлдәге социаль инфраструктура объектларының техник-икътисадый параметрлары

Шөгәр авыл жирлегә территориясендә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар һәм учреждениеләр һәм аларның техник-икътисадый параметрлары турында мәгълүматлар 8 нче таблицада бирелгән.

8 нче таблица

Атамасы	Урнашу урыны	Проект куәте
МӨГАРИФ ОБЪЕКТЛАРЫ		
мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре	«Тургай» балалар бакчасы	Шөгәр авылы
	«Кояшкай» балалар бакчасы	Шөгәр авылы
Гомуми белем бирү учреждениеләре	В.П.Чкалов исемендәге урта гомуми белем бирү мәктәбе	Шөгәр авылы
өстәмә белем бирү учреждениеләре	Мәктәптән тыш эшләр үзәге	Шөгәр авылы
СӘЛАМӘТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ		

Атамасы		Урнашу урыны	Проект куэте
Шөгөр участок хастаханәсе		Шөгөр авылы	100 пос./см.
МӘДӘНИЯТ ОБЪЕКТЫ			
Авыл мәдәният йорты		Шөгөр авылы	250 урын
Авыл китапханәсе		Шөгөр авылы	10504 экз.
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ			
спорт заллары	гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы	Шөгөр авылы	352 кв. м идән майданы
	Балалар бакчасы спорт залы	Шөгөр авылы	Идән майданы 493 кв. м
яссы корылмалар	спорт майданчыклары гомуми белем бирү мәктәбе каршында	Шөгөр авылы	412 кв. м
	авыл стадионында спорт майданчыклары	Шөгөр авылы	400 кв. м
ПОЧТА ЭЛЕМТӘСЕ ОБЪЕКТЛАРЫ			
почта элемтәсе бүлеге		Шөгөр авылы	–

Мәдәни мирас объектлары

Шөгөр авыл жирлеге территориясендә тапшырылган мәдәни мирас объектлары, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары турында мәгълүмат юк.

2.3. Социаль инфраструктураны үстерү фаразы

Социаль инфраструктура күптармаклы комплекс булып тора, ул халыкның тормыш дәрәжәсен һәм тормыш дәрәжәсен күтәрүне күздә тотта; юл челтәрен һәм гомуми мобильлекне үстерү; административ, мәдәни, күнел ачу-көнкүреш тармаклары объектларында халыкның ихтыяжларын тәмин итү. Ул мәгариф системасын һәм кадрлар әзерләүне, сәламәтлек саклауны, мәдәниятне, физик культураны һәм спортны үз эченә ала һәм муниципаль берәмлек тормышының барлык тармакларының һөнәри эше индикаторы булып тора. Социаль өлкәне үстерү дәрәжәсе бик көчле дәрәжәдә аерым территориаль берәмлекләр икътисадының, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән билгеләнә. Соңгылары арасында мөһим роль муниципаль берәмлекнең географик урыны үзенчәлекләре булып тора. Шөгөр авыл жирлеге өлкә үзәгеннән еракта урнашкан. Бу үз халкын социаль хезмәтләрнең күпчелек төрләренә автоном хезмәт күрсәтүгә юнәлтүне күздә тотта. Шөгөр авыл жирлегенең социаль өлкә тармакларының перспективалы үсеше уртача һәм ерак сроклы чорларга экстраполяция юлы белән хәзерге халәтен анализлау нигезендә башкарыла. Шул ук вакытта перспективалы демографик хәлнең, икътисадый подсистеманың, социаль өлкәне дөньякүләм һәм илбездә

үстерү тенденцияләренең эшләнелгән фараз күрсәткечләре исәпкә алына. Шөгөр авыл жирлегенең перспектив ихтыяжын һәм тәэмин ителешен исәпләү нигезенә социаль хезмәт күрсәтүләр түбәндәгеләр салынды:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2001 елның 14 июлендәге «Социаль нормалар һәм нормативлар турында» 942-р күрсәтмәсендә һәм 1999 елның 19 октябрдәге «Социаль инфраструктура объектларында Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжларын билгеләү методикасы» дигән тиешле документта бәян ителгән норматив күрсәткечләр;

- Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан социаль нормаларга һәм нормативларга 2007 елның 13 июлендәге 923-р номерлы боерыкта бәян ителгән үзгәрешләргә карата расланган үзгәрешләр;

– СП нормативлары 42.13330 «СНиП 2.07.01-89 *

Шөгөр авыл жирлегенең социаль үсеш өлкәсендәге төп бурычлары түбәндәгеләр:

1. хезмәт ресурсларын үстерү;
2. хезмәт базарын үстерү, халыкның мәшгульлеге нәтижәләлеген арттыру;
3. халыкның социаль якланмаган төркемнәренең тормыш дәрәжәсе тотрыклы үсешен тәэмин итү;
4. миграция процессларын жайга салу;
5. гаилә институтын ныгыту, ана һәм ата булуның абруен күтәрү;
6. халыкка медицина ярдәменең сыйфатын һәм аның һәркем файдалана алырлык булуын арттыру;
7. авылда массакуләм физик культураны һәм спортны үстерү;
8. халыкның яшәү, хезмәт һәм ял итү өчен имин шартлар тәэмин итү.

Шөгөр авыл жирлегендә халыкның исәп-хисап саны авыл жирлеге халкының хәрәкәтен ретроспектив анализлау базасында һәм аның икътисадый үсеш перспективасында билгеләнә.

Демографик сәясәтнең төп бурычлары түбәндәгеләр:

- барыннан да элек, хезмәткә сәләтле яшьтәге гражданның арасында үлүчеләр санын киметү;

- ана һәм сабыйлар үлеме дәрәжәсен киметү, халыкның репродуктив сәламәтлеген, балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген ныгыту;

- халыкның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, актив тормышның дәвамлылыгын арттыру, сәламәт яшәү рәвеше алып бару өчен шартлар тудыру һәм мотивация формалаштыру, социаль эһәмияткә ия булган һәм әйләнә-тирә авырулар өчен куркыныч тудыручы авырулар белән авыру дәрәжәсен житди киметү, хроник авырулар белән интегүче авыруларның һәм инвалидларның тормыш сыйфатын яхшырту;

- туучылар санының дәрәжәсен күтөрү;
- кешенең табиғый халәте буларак, халыкның тәмәке һәм исерткеч эчемлекләр белән агулануын юкка чыгару максатында аек тормыш рәвешен пропагандалау;
- гаилә институтын ныгыту, гаилә мөнәсәбәтләренең рухи-әхлакый традицияләрен торгызу һәм саклап калу.

Перспектив торак фонды

Генераль план белән, ирекле жирләр булмау һәм линия газ белән тәмин итү объектларына кадәр минималь мөмкин булган ара буенча чикләүләр (этаноүткәргеч) булу сәбәпле, мөмкин булган торак төзелеше өчен территорияләр бүлөп бирү каралмаган.

Торак фонды күләме арту инде төзелгән жир кишәрлекләрендә торак йортлар төзөгәндә генә мөмкин. Шөгәр авылында торак фонды күләменең артуын билгеләү шартлы рәвештә кабул ителгән күрсәткечләргә нигезләнә: шәхси торак төзелеше өчен 1500 кв. м (15 сотка) тиң жир участогы мәйданы һәм 100 кв. м. тиң торак йорт мәйданы; коттедж төзелешенең торак оешмалары составында төрле функциональ билгеләнештәге территорияләренең норматив нисбәте (коттедж поселогы өчен торак өлеше Төзелеш 75% тәшкил итә), Россия Төзелеш министрлыгының 30.12.2016 по 1034/пр боерыгы белән билгеләнгән (ред. 10.02.2017) « СП 42.13330 раслау турында «СНиП 2.07.01-89* шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

Мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү

Мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасын формалаштыру һәм үстерү шәһәр төзелеше сәясәтенең төп максатына - Шөгәр авыл жирлегә халкының уңайлы яшәвен тәмин итүгә ирешергә ярдәм итә.

Шөгәр авыл жирлегенә хезмәт күрсәтүнең төп бурычы - хисап чорына, хезмәт күрсәтү системасын формалаштыру, ул кешеләрне барлык кирәкле, әмма акыл белән, икътисадый яктан акланган чикләрдә күрсәтелә торган хезмәтләренең мөмкин булган һәм ассортименты буенча радиус буенча тәмин итү мөмкинлегенә бирә.

Бу бары тик мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтүнең күпдәрәжәле системасы нигезендә генә мөмкин, ул терәк үзәкләренең иерархик буйсынучанлыгына нигезләнгән күчереп урнашунун проект системасы нигезендә икътисадый максатка ярашлы социаль инфраструктура төзүгә мөмкинлек бирә.

Мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү объектларының сыйдырышлылыгы Шөгәр авыл жирлегендә яшәүче халыкның проект санына карата башкарылган. Шөгәр авыл жирлегә администрациясә мәгълүматлары буенча, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасына түбәндәге объектлар кертелгән: урта гомуми белем бирү мәктәпләренең

муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре, муниципаль мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре, китапханәләр, мәдәният йортлары, балалар театр студиясе.

2.4. Социаль инфраструктура эшчәнлеге өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү

Гражданнарны медицина ярдәме, мәгариф, социаль яклау белән тәмин итү мөнәсәбәтләрен хокукый жайга салу нигезләре Россия Федерациясе Конституциясендә беркетелгән. Илнең төп законында социаль нормалар һәм гарантияләр комплексы бар, алар беренче чиратта социаль инфраструктура формалаштыруның төп принципларын билгели. Россия Федерациясе Конституциясенң 8 статьясында каралган конкуренциягә ярдәм, дәүләт, муниципаль һәм хосусый милекне тану һәм тигез яклау социаль тармакның дәүләт, муниципаль һәм хосусый секторларын төзү һәм аларның нормаль эшләве, социаль хезмәтләрнең төрле спектрн алганда һәм алганда сайлау конкуренциясе һәм иреге өчен конституцион нигез булып тора, бу социаль инфраструктураның сыйфатын күтәрү өчен реаль нигез булып тора. Россия Федерациясе Конституциясендә социаль өлкәнең хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салу нигезен тәшкил итүче башка мөһим нигезләмәләр бар. Мәсәлән, 41 статьяда һәркайсының сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукы беркетелгән, 43 статья һәрберсенә мәгарифкә хокукын беркетә - заманча жәмгыятьнең тулы кыйммәтле үсеше өчен кирәкле иң мөһим хокук.

Россия Федерациясе Конституциясенң жәмгыять тормышының барлык өлкәләрен, шул исәптән социаль даирәләргә хокукый жайга салуда роле шунда ки, Россия Федерациясе Конституциясенң югары юридик көчә һәм аның бөтен ил территориясендә турыдан-туры эшчәнлеге аркасында дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә аңа каршы килә торган хокукый актлар кабул итү рәхсәт ителми.

Россия Федерациясе Конституциясен үстөрүгә кабул ителгән «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенәң закон чыгару (вәкиллеке) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 06 октябрәндәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 184-ФЗ номерлы Закон) һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 131-ФЗ номерлы Закон) дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары арасында социаль инфраструктураның эшләве һәм үсеше өлкәсендәге вәкаләтләргә чикләп торалар.

Шулай итеп, 184-ФЗ номерлы Законның 26.3 статьясы нигезендә Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләренә социаль өлкәдә түбәндәге мәсьәләләргә хәл итү керә:

1) мәгариф өлкәсендә: Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында гомуми белем бирүне оештыру, Россия Федерациясе субъектларының дәүләт

мәгариф оешмаларында балаларны карау һәм тәрбияләүне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру һәм муниципаль мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру, жирле бюджетларға субвенцияләр бирү юлы белән муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында балаларға өстәмә белем бирүне тәмин итү; урта һөнәри белем бирүне оештыру, моңа һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуға хокукны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү дә керә.

2) сәламәтлек саклау өлкәсендә: Россия Федерациясе субъекты халкына махсулаштырылган, шул исәптән югары технологияле, медицина ярдәме, ашыгыч, шул исәптән ашыгыч махсулаштырылган, медицина ярдәме һәм паллиатив медицина ярдәме күрсәтүне оештыру, дәүләт хакимияте башкарма органнарына караган медицина оешмаларында медицина экспертизалары, медицина тикшерүләре һәм медицина тикшерүләре үткөрү Россия Федерациясе субъекты; гражданның билгеле бер категорияләре өчен Россия Федерациясе субъекты законнарында каралган медицина ярдәмен күрсәтүне оештыру; донор каны һәм (яки) аның компонентлары белән түләүсез тәмин итүне оештыру, шулай ук медицина ярдәме күрсәткәндә медицина кулланылышы өчен дару препаратлары, махсус дөвәләу азыгы продуктлары, медицина эшләнмәләре, дезинфекцияләү, дезинсекцияләү һәм дератизацияләү өчен чаралар белән тәмин итүне оештыру, медицина экспертизалары, медицина тикшерүләре һәм медицина тикшерүләре үткөрү;

3) социаль яклау өлкәсендә: өлкән яшьтәге гражданның һәм инвалидларға, авыр тормыш хәлендә калган гражданның, шулай ук ятим балаларға, ата-ана тәрбиясеннән мөһрүм калган балаларға социаль ярдәм күрсәтү һәм социаль хезмәт күрсәтү; хезмәт ветераннарына, 1941 - 1945 еллар Бөек Ватан сугышы чорында тылда эшләгән затларға, балалары (шул исәптән күпбалалы гаиләләре, ялгыз ата-аналары) булган гаиләләргә, сәяси репрессия корбаннарына, аз керемле гражданның социаль ярдәм күрсәтү;

4) мәдәният өлкәсендә: Россия Федерациясе субъекты китапханәләре тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү, дәүләт музейларын булдыру һәм аларға ярдәм итү, мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен оештыру һәм аларға ярдәм итү;

5) физик культура һәм спорт өлкәсендә региональ һәм муниципальара программалар һәм физик культура һәм спорт өлкәсендәге проектларны гамәлгә ашыру, рәсми региональ һәм муниципальара физкультура, физкультура-сәламәтләндрерү һәм спорт чараларын, шул исәптән «Хезмәткә һәм оборонаға эзер» (ГТО) Бөтенроссия физкультура-

спорт комплексын гамэлгэ ашыру буенча физкультура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткөрү, Россия Федерациясе субъектының спорт жыелма командаларын әзерләүне тәмин итү.

131-ФЗ номерлы Закон нормалары нигезендә халыкны социаль инфраструктура объектлары белән тәмин итү мәсьәләләре жирлекләреннән, шәһәр округларының жирле әһәмияттәге мәсьәләләренән кертелде. Аерым алганда, социаль өлкәдә жирлекнән жирле әһәмияттәге мәсьәләләренән түбәндәгеләр керә:

–жирлектә яшәүчеләрне һәм аз керемле гражданның торак урыннарына мохтажларны торак урыннары белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру;

–халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханәләреннән китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү;

–ял вакытын оештыру һәм жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыру;

–жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнән рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткөрүне оештыру.

Муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру, жирлекләр территориясендә муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру мәсьәләләрен хәл итү муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренән 131-ФЗ номерлы Закон белән кертелгән, шулай ук халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру да.

Россия Федерациясе Граждан кодексы Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр катнашында гражданлык законнары белән көйләнә торган мөнәсәбәتلәрдә катнашуны күздә тотса, алар бу мөнәсәбәтләреннән башка катнашучылары - гражданны һәм юридик затлар белән тигез башлангычларда катнашалар. Атап үтелгән субъектларның әйләнештә катнашуына, кагыйдә буларак, юридик затлар әйләнешендә катнашуга карата кулланыла торган нормалар кулланыла (Россия Федерациясе Гражданлык кодексының 124 нче маддәсе).

Россиядә инвестиция эшчәнлеген жайга сала торган норматив-хокукый актлар системасы үз эченә 90 нчы елларда кабул ителгән документларны ала. Бу, аерым алганда, «Россия Федерациясендә капитал салулар рәвешендә гамэлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенә турында» 1999 елның 25 февралендәге 39-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә чит ил инвестицияләре турында» 1999 елның 9 июлендәге 160-ФЗ номерлы Федераль закон.

«Россия Федерациясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенә турында» 1999 елның 25 февралендәге 39-ФЗ номерлы Федераль закон инвестиция өлкәсендә, Россия Федерациясе территориясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенә хокукый һәм икътисадый нигезләрен билгели, шулай ук капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенә субъектларының хокукларын, мәнфәгатьләрен һәм мөлкәтен тигез яклау гарантияләрен билгели.

Россия Федерациясе социаль өлкәсендә инвестиция эшчәнлеген регламентлаштыра торган норматив-хокукый базаны анализлау хәзерге вакытка гомуми проблемаларны (гражданның, бюджет, таможня һәм башка мөнәсәбәтләрне) жайга сала торган хокукый актларның билгеле бер системасы барлыкка килүен күрсәтә, алар теге яки бу дәрәжәдә социаль өлкәгә дә карый.

Социаль инфраструктураның эшләве һәм үсеше өчен уңайлы шартлар тудыру максатыннан, төбәк һәм жирле дәрәжәдә территориаль планлаштыру документлары һәм шәһәр төзелешен проектлау нормативлары аерым роль уйный.

Шулай итеп, социаль инфраструктураны үстерү һәм эшләтү мәсьәләләрен жайга салу ижтимагый мөнәсәбәтләрнең төрле өлкәләрендә федераль, региональ һәм жирле дәрәжәләрдә кабул ителгән норматив хокукый актлар системасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге

Социаль инфраструктураның төп чаралары исемлеге 10 нчы таблицада бирелгән.

10 нчы таблица - Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге

т/н	Чараның атамасы	Урнашу урыны	Техник-икътисадый параметрлар	Гамәлгә ашыру срогы	Финанслау чыганагы
Мәгариф системасын үстерү чаралары					
1	«Кояшкай» балалар бакчасы куәтен арттыру	Шөгәр авылы	Проект куәте - 50урын+10	2024 - 2028 еллар	Жирле бюджет
2	Өстәмә белем бирү учреждениесен оештыру	Шөгәр авылы	Проект куәте - 50 урын+10	2024 - 2030 еллар	Жирле бюджет
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чаралары					
6	Китапханәгә капитал ремонт	Шөгәр авылы	Проект куәте - 6100 данә	2023 - 2026 еллар	Жирле бюджет
Физкультура һәм спорт учреждениеләрен үстерү чаралары					
8	Яссы корылма төзү	Шөгәр авылы	Проект куәте - 364 кв.м.	2023-2025 еллар	Жирле бюджет
Элемтә предприятиеләрен үстерү чаралары					
9	Почта элемтәсе бүлеген реконструкцияләү	Шөгәр авылы	–	2023 - 2025 еллар	Жирле бюджет

Социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программасында мәгариф өлкәсендә капитал төзелеш объектлары (мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, гомуми белем бирү оешмалары, өстәмә белем бирү оешмалары, мәдәният һәм сәнгать (район музейлары, мәдәният йортлары, күргәзмә заллары, китапханәләр), физик культура һәм спорт (район спорт заллары, йөзү бассейннары, яссы корылмалар һ.б.) , яшьләр сәясәте (балалар һәм яшьләр белән эшләү учреждениеләре) чагылдырылырга тиеш.

Югарыда санап үтелгәннәрне исәпкә алып, Шөгәр авыл жирлегенә социаль инфраструктурасын нисбәтле үстерү максатларында, Программада муниципаль районның региональ һәм жирле әһәмияттәге социаль инфраструктура объектларын үстерү буенча чаралар исемлеге формалаштырылды. Чаралар исемлеге стратегик социаль-икътисадый үсеш документларын һәм төрле дәрәжәләрдәге документларны, ә урнаштыруга планлаштырылган объектларның әһәмиятен исәпкә алып формалаштырылды, РФ субъектларының башкарма хакимият органнары вәкаләтләре һәм жирле үзидарә органы вәкаләтләре нигезендә закон нигезендә билгеләнгән.

Авыл жирлегенә социаль үсеш

Тормыш дәрәжәсе һәм сыйфаты шәһәр халкының торак, инженерлык инфраструктурасы, социаль объектлар - мәктәпләр, медицина, мәдәни-ял итү учреждениеләре белән тәэмин ителешенә турыдан-туры бәйле.

Шулай итеп, 2023-2030 елларга Шөгәр авыл жирлеген үстерү программасы территориянең булган ресурсларын һәм потенциалын нәтижәле файдалану нигезендә авыл жирлегенә төп социаль-иқтисади максатларына ирешүгә юнәлдерелгән һәм югарыда билгеләнгән системалы билгеләр буенча төркемләшкән конкрет чаралар һәм көтелгән нәтижеләр жыелмасы рәвешендә тәкъдим ителә.

4. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганақларын бәяләү

Еллар буенча программаны гамәлгә ашыруны финанслау күләме

Программа федераль бюджет акчаларыннан алынган һәм бюджеттан тыш чыганақлардан акчалар жәлеп итеп, муниципаль бюджет, авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Финанслау күләме 81-2001-03 СБЦП нигезендә арттырылган күләмдә башкарылды. «Торак-граждан төзелеше объектлары» төзелеше өчен проект эшләренә база бәяләре белешмәлеге. Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме - 29 260,00 мең сум.

11 нче таблица һәм инвестиция проектларын финанслау чыганақлары (Шөгәр авыл жирлегенә социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү)

Т/Н	Чараның атамасы	Финанслау чыганагы	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум				Барлығы, мең сум
			2023	2024	2025	2026-2030	
Мәгариф системасын үстерү чаралары							
3	Өстәмә белем бирү учреждениесен оештыру	Жирле бюджет	0	0	3740,00	0	3740,00
Мәгариф системасын үстерү чараларына нәтижә							3740,00
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чаралары							
7	Китапханәгә капитал ремонт	Жирле бюджет	0	0	0	15000,00	15000,00
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чараларына нәтижә							15000,00
Физкультура һәм спорт учреждениеләрен үстерү чаралары							
8	Яссы спорт корылмасын төзү.	Жирле бюджет	0	0	5 300,00	0	5300,0
Физкультура һәм спорт учреждениеләрен үстерү чараларына нәтижә							5300,00
Элементә предприятиеләрен үстерү чаралары							
9	Почта элементәсе	Жирле бюджет	0	0	5220,00	0	5220,00

Т/Н	Чараның атамасы	Финанслау чыганагы	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум				Барлығы, мең сум
			2023	2024	2025	2026-2030	
	бүлеген реконструкцияләү						
Элемтә предприятиеләрен үстерү чараларына барлығы							5220,00
Социаль инфраструктураны үстерү чараларына барлығы							29260,00

5. Социаль инфраструктура программасына кертелгән чараларның нәтижәләгән бәяләү

Программаны гамәлгә ашырганда түбәндәгә нәтижәләр кетелә:

- Шөгәр авыл жирлегенә сыйфатын, аның уңайлылығын һәм халыкның тормыш дәрәжәсен күтәрү;
- мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә жирлектә яшәүчеләрнең социаль инфраструктура объектларыннан файдалана алуы һәм аларны социаль тәмин итү;

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгән бәяләү Программаны ел саен жаваплы башкаручылар тарафыннан үтәү йомгаклары буенча гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгән бәяләүнең максаты һәм бурычлары Программада билгеләнгән Параметрларга һәм шәһәр төзелешен проектлау, төзү һәм реконструкцияләү буенча программа чараларын (инвестиция проектларын) үтәүнең Программада каралган максатлардан һәм бурычлардан тайпылышларны вакытында ачыклау һәм төзәтү.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәләгән бәяләү программа чараларын үтәүне анализлау һәм Программаның максатчан индикаторлары күрсәткечләренә ирешү нигезендә уздырыла һәм максатчан индикаторларга 12 нче таблица нигезендә билгеләнгәндә билгеләнә.

12 нче таблица - Социаль инфраструктураны үстерү программасының максатчан индикаторлары

Т/Н	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикаторның әһәмияте					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028-2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Норматив халыкны яхмәгариф учреждениесенә ихтыяжны тәмин итү, шул исәптән:							

Т/Н	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикаторның әһәмияте					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028- 2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.1	мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренә халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	Кеше урыны	80	95	95	95	95	95
1,2	мәктәпкәчә тәрбия белән тәэмин ителгән 1 яшьтән алып 6 яшькә кадәрге балалар өлеше	%	100	100	100	100	100	100
1.3	гомуми белем бирү учреждениеләренә халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	Кеше урыны	509	509	509	509	509	509
1,4	мәктәптә бер сменада дәресләр өчен укучылар тәэмин ителгән мәктәп яшендәге балалар өлеше	%	100	100	100	100	100	100
1.5	өстәмә белем бирүне оештыруга халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	Кеше урыны	110	110	110	120	120	120
2	Сәламәтлек саклау объектларына халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү, шул исәптән:							
2.1	халыкның даруханә пунктларына норматив ихтыяжын тәэмин итү	Данә	1	1	1	1	1	1
2.2	жирлекләргә халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	Койко - көн/елына бер кеше	30	30	30	30	30	30
2.3	стационарларның сыйдырышлылыгы	Койко- урын	30	30	30	30	30	30
3	Мәдәният объектларына халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү, шул исәптән:							

Т/Н	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикаторның әһмияте					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028- 2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.1	клуб тибындагы учреждениеләргә халыкның норматив ихтыяжын тәмин итү, шул исәптән:	Данә	1	1	1	1	1	1
3.2	музейларга халыкның норматив ихтыяжын тәмин итү	1 данә/жирле к	1	1	1	1	1	1
3.4	клубларның сыйдырышлылыгы	урын	250	250	250	250	250	250
3.5	китапханәләрнең сыешлыгы	урын	20	20	20	20	20	20
4	Физик культура һәм массакуләм спорт объектларына халыкның норматив ихтыяжын тәмин итү							
4.1	яссы корылмаларда халыкның норматив ихтыяжын тәмин итү	кв.м	1850	2214	2215	2216	2217	2218
4.2	яссы корылмаларда халыкны тәмин итү өлеше	%	100	100	100	100	100	100
4.3	Балалар мәйданчыкларына ихтыяжыны тәмин итү	кол	15	15	15	15	15	15
4.4	балалар мәйданчыкларында халыкның өлеше тәмин ителде	%	100	100	100	100	100	100
4.5	Мәдәни-спорт комплексын тәмин итү	кв.м	-	-	-	-	-	-
4.6	мәдәни-спорт комплексларында тәмин ителгән халык өлеше	%	-	-	-	-	-	-

6. Социаль инфраструктура үсешен норматив-хокукый һәм мәгълүмати тээмин итүне камилләштерү буенча программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр

Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендәге эшчәнлекне мәгълүмати тээмин итүне үстерү, беренче чиратта, Лениногорск районы муниципаль берәмлекләре территорияләренә электрон рәвештә заманча һәм планлаштырыла торган торышы турында гражданнарны һәм оешмаларны дәрәс, актуаль, юридик әһәмиятле мәгълүмат белән оператив тээмин итү, социаль проектларны гамәлгә ашыру буенча инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле төп документларны электрон рәвештә гамәлгә ашыру, шәһәр төзелеше документациясен эшләүдән һәм жир кишәрлеген файдалануга тапшыруга кадр бирү зарурлыгына бәйле.

Норматив-хокукый базаны камилләштерү программа чараларын гамәлгә ашыру башкарылачак эчке мохиткә йогынты ясауның мөһим коралы булып тора.

Норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп максаты - Шөгәр авыл жирлегенә потенциалын үстерү һәм тотрыклы икътисады үсешне, нисбәтле социаль һәм экологик үсешне тээмин итү өчен кирәкле шартлар тудыру.

Норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп юнәлешләре түбәндәгеләр:

- инвестиция эшчәнлеген стимуллаштыру;
- жир ресурсларыннан файдалану тәртибен камилләштерү;
- уңайлы социаль климат тудыру.

Гамәлдәге хокукый һәм административ инструментлар булдыру аша инвестиция эшчәнлеген стимуллаштыру.

Шөгәр авыл жирлегенә социаль-икътисады үсешендә мөһим проблемаларның берсе булган инвестиция активлыгы житәрлек дәрәжәдә булмау.

Инвестицион активлыкны үстерү юлында югары инвестиция куркынычы һәм капитал салуның мөмкинлекләре житмәү житди киртәләр булып тора.

Әлеге өлкәдә норматив-хокукый базаны камилләштерү иминият фондларын төзүне стимуллаштыру, дөүләт гарантияләре, ташламалар һәм дөүләт ярдәменә башка рәвешләрен бирү юлы белән инвестиция куркынычын киметүгә юнәлдерелгән. Бу өлкәдә жир мөнәсәбәтләрен тәртипкә салу, әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыларны киметкәндә табигатьтән нәтижәле файдалануны тээмин итү мөһим юнәлеш булып тора, бу инвестиция эшчәнлеген активлаштыруга, авыл жирлегенә инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга этәргеч булырга тиеш.

Әлеге эштә файдалы казымаларның, урман һәм су ресурсларының стратегик чыганаclarын лицензияләү һәм сәнәгать эксплуатациясенә кертү тәртибен камилләштерү буенча федераль һәм төбәк хакимият органнары белән үзара багланышлар зур роль уйнайчак.

Әлеге юнәлеш халыкның социаль якланмаган һәм аз керемле катламнарының социаль хәлен яхшыртуга юнәлтелгән кайбер норматив актлар эшләүне һәм кабул итүне күздә тотта. Инвалидларның тормыш дәрәжәсен күтәрүгә, халыкның аз керемле катламнарына медицина, мәгариф һәм башка социаль хезмәтләр күрсәтү тәртибен камилләштерүгә зур игътибар биреләчәк.